

ATITUDINE, SCHIMBARE, COMPETITIVITATE*ATTITUDE, CHANGE, COMPETITIVENESS***Valentina TOPALO**

Abstract: *The author refers briefly to the activity of Mrs. Elena Harconița as a librarian (since 1976) and Director of the USARB Scientific Library in Balti, during the period 2001-2020. Almost 20 years (if we take into account the intensity of the director's work), Mrs. Elena Harconița managed to fit into the Balti academic community as well as in the national professional environment, through individuality, multiple professional and managerial preoccupations.*

Keywords: *USARB Scientific Library, collection, personalities, manager, further training, academic environment, collective, leader, professionalism*

Există în neamul basarabenilor români - personalități, care modest, dar entuziast și eficace aduc o deosebită contribuție la propășirea vieții culturale și educaționale în țară.

Elena Harconița este un om inteligent, un lider care a știut să se dedice, cu multă pasiune, profesiei alese. Cea mai importantă valoare pe care o deține este integritatea ei. În toate acțiunile, totdeauna, a dovedit onestitate pentru a menține credibilitatea în Instituția Cărții.

Evocăm, cronologic, pașii și evenimentele care au jalonat perioada 2001-2020. 44 de ani de activitate (începând cu anul 1976) au dovedit, cu prisosință, o teoremă simplă că Elena Harconița, angajată în calitate de bibliotecar, metodistă, director adjunct, apoi director al Bibliotecii Științifice a pledat mereu pentru schimbare și modernizare.

Prezența sa este însemnată peste tot prin inițiative și activități, augmentând zi de zi competitivitatea Bibliotecii Științifice USARB. Se cunoaște că performanța unei instituții depinde, în cea mai mare măsură, de liderul ei, de managementul înțelept și eficient, cu utilizarea celor mai bune practici și soluții pentru orice problemă dificilă, ascultând argumentele opuse și învățând din toate.

Biblioteca universitară bălțeană este eficientă prin colecțiile enciclopedice pe care le posedă – peste un million de documente în 57 de limbi. Spirit sistematic, cu mult zel și pricepere, Elena Harconița a participat la îmbogățirea fondului de cărți și publicații periodice, precum și la o temeinică organizare a Bibliotecii preluată în gestiune totală în anul 2001. Atingerea gradului actual de dezvoltare al Bibliotecii este un fapt istoric cu temelii așezate în anul 1945, cu schimbări esențiale pe toată întinderea spațiului temporal, în special la începutul secolului douăzeci și unu.

Calitatea, varietatea și bogăția colecțiilor au fost una din prioritățile directoarei, interesată de cele mai pertinente și prețioase resurse informaționale în limba română și în limbile străne pentru specialitățile universitare. În această perioadă, sunt integrate douăsprezece colecții de la structuri naționale și internaționale: Colecția „Asociația Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Costachi Negri din Galați”, Centrul de Informare al ONU, Centrul de Documentare a Uniunii Europene, Centrul de Informare al Românie, Proiectul Parteneriatul Moldova cu Germania: Universitatea din Landshut în cooperare cu Serviciul German de Schimb Academic (DAAD) și Compania Draxelmaier ș.a. Diversificarea fluxului informational a produs un impact mare asupra nivelului de informare și documentare al utilizatorilor.

De asemenea, au fost recepționate unsprezece colecții particulare, cu precădere cărți în limba română, dar și în limbile engleză, franceză, germană, maghiară ș.a: colecția „Ioan Nicorici”, „Mircea Druc”, „Ioan Călin Dimitriu”, „Dan-George Dimitrescu”, etc. Varietatea de documente științifice, colectate în timp acoperă toate nivelele de studii universitare (licență, masterat, doctorat) și postuniversitare, cercetări științifice interdisciplinare, factor important în societatea bazată pe cunoaștere.

Politica resurselor umane. Direcția Elena Harconița a ținut cont de faptul că resursele umane se educă și se formează cu mare răbdare și în mult timp. Nici odată nu a făcut excesuri pe seama profesiei, altfel nu poate fi competitivitate. Nu a făcut cedări în fața curățeniei morale și a profesionalismului. A susținut promovarea colegilor după prestația și calificarea lor.

Orice treaptă de succes a întregului colectiv nu putea fi atinsă fără acțiunea plină de competență a managerului Elena Harconița, fără de abnegația și devotamentul bibliotecarilor, mai bine de jumătate din ei obținând categoria superioară de calificare, 16 – categoria întâi și numai două persoane – cu grad de calificare doi. Funcțiile au fost repartizate în dependență de competențele profesionale ale fiecărui membru de echipă, delegând responsabilități și implementând cu eficiență managementul participativ. Punea sarcini clare și indicatori transparenți pentru ca fiecare angajat să își poată verifica progresul.

Bibliotecarii bălțeni au fost delegați în Consiliul Biblioteconomic Național pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Comitetul Tehnic nr. 1 de standardizare „Biblioteconomie, Informare, Documentare”, în Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, Forumul Managerilor din Sistemul Național de Biblioteci. Deoarece Biblioteca are statut binemeritat de Centru Biblioteconomic Departamental pentru bibliotecile din instituțiile de învățământ preuniversitar din 15 raioane de nord și mun. Bălți, directoarea îi implica mereu pe cei mai buni colaboratori în activitățile cu bibliotecarii școlari, cincispezece din ei devenind formatori naționali în cadrul Secției de formare continuă a Universității de Stat din Moldova. În perioada 2001-2019, 20 de bibliotecari au obținut înaltul titlu de laureat al Concursului Național *Cel mai bun bibliotecar*, organizat de Asociația Bibliotecarilor.

Datorită poziționării Bibliotecii în mediul academic și biblioteconomic, Biblioteca devine Depozitară Regională a Băncii Mondiale, membru al Consorțiului (REM) Resurse Electronice pentru Moldova, participă în Programele Internaționale TEMPUS, ERASMUS+, Parteneriatul Moldovei cu Norvegia și România, Ministerul pentru Românii de Pretutindeni, cu susținerea căruia are loc deschiderea Centrului de Informare al României.

Sub conducerea judicioasă a directoarei E. Harconița în calitate de autor, redactor responsabil, coordonator, a fost diversificată oferta editorială. În 20 de ani bibliotecarii universitari bălțeni au editat peste 176 de lucrări, inclusiv peste o sută de bibliografii și biobibliografii în colecțiile Bibliographia Universitas, Facultas Biography – USARB, In honorem, Personalități universitare bălțene, Scriitori universitari bălțeni, Doctori Honoris Causa ai USARB, Vestigia Semper Adora, Bibliografii etnografice, 74 din ele obținând prestigioase premii de nivel instituțional și național (Concursul Republican *Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și științelor informării*, *Premiile Senatului USARB* etc.). Anual bibliotecarii participă la manifestări științifice instituționale importante: Colloquia Professorum Tradiție și inovare în cercetarea științifică (secțiunea Biblioteconomie și știința informării) și Colloquia Bibliothecariorum Faina Tlehuca In Memoriam (începând cu anul 2013), editează 2 reviste de specialitate: *Confluente Bibliologice* (2005) și *Bibliouniversitas@ABRM.md* (2012), publică cca 70 de articole inclusiv pe Internet, participă la peste 40 de reuniuni profesionale naționale și internaționale, stagii de formare continuă, vizite de documentare, traininguri în cadrul

proiectelor, susțin cca 60 de comunicări privind experiența și modelele BȘ USARB. Toate acestea fiind ghidate și verificate cu asiduitate de redactorul Elena Harconița, care niciodată nu și-a îndeplinit formal funcția.

Grija față de utilizator. Biblioteca este deschisă pentru utilizatorii ei, sprijinind efortul fiecăruia de a se informa, cerceta, studia pentru viitoarea profesie și carieră profesională. În susținerea studiilor de calitate s-au introdus 35 de servicii electronice inovatoare: website-ul Bibliotecii; Blogurile Biblioteca în dialog cu cititorii, Profesional, Centrul de Informare al României, socializează, crează și partajează resurse și produse educaționale în spațiile virtuale: Facebook, Twitter, You-Tube, LinkedIn, Pinterest, Google+, Flickr, Instagram.

Pe site-ul Bibliotecii sunt expuse o varietate de tutoriale online, ghiduri și alte suporturi didactice pentru a ajuta cadrele didactice, studenții și elevii în căutarea, localizarea, evaluarea și aplicarea corespunzătoare a informațiilor, inclusiv utilizarea sofurilor personale de gestiune a referințelor: EndNote, Mendeley, Zotero. Video tutorialele și spoturile de promovare a serviciilor, portofoliul didactic al cursului *Bazele culturii informației*, serviciul de referințe *Întrebă bibliotecarul*, *DSI - difuzare selectivă a informației*; *SDC - servire diferențiată a conducerii*, *Servicii bibliometrice*, *Propunerile pentru achiziție*, *Buletinul bibliografic informativ Achiziții recente*, expoziții informative și tematice online, resurse tematice pe domenii - toate acestea constituie parte din oferta universitară care favorizează formarea profesioniștilor. Circa 400 mii de vizite, mai bine de 2 milioane de accesări înregistrează anual pagina WEB a Bibliotecii.

Pentru vizibilitatea și sporirea ratingului rezultatelor științifice ale cercetătorilor universitari bălțeni, realizările științifice USARB, sunt indexate în diverse baze de date internaționale, repozitorii, biblioteci deschise, cataloage și platforme informaționale: Zenodo (Comunitatea USARB), CEEOL, IBN, OpenLibrary, Issuu, Calameo, Scribd, Slide-share. Este oferit accesul la 105 baze de date naționale și internaționale, așa ca EBSCO (11 baze), OpenEdition, SAGE, Cambridge Journals Online, Taylor & Francis Online Journal Library, Research4life: HINARI, AGORA ARDI, OARI, GOALI, SpringerLink, WILEY, Oficiului pentru Publicații al Uniunii Europene (OPOCE), IPR BOOKS, eLIBRARY.RU, prin care studenții și profesorii au acces la conținuturile integrale a circa 1,8 milioane de cărți și peste 22 mii de reviste electronice.

Preocupările manageriale s-au manifestat în elaborarea colecțiilor electronice proprii: Catalogul online (Aleph) care conține 436 747 înregistrări bibliografice în corespundere cu standardele în vigoare și constituie un sistem eficient de promovare și regăsire a informației. Se pregătesc suporturi documentare pentru acreditarea specialităților universitare prin elaborarea și furnizarea datelor privind acoperirea informațională (documente științifice și didactice) în baza catalogului electronic; Repozitoriul Instituțional Open Research Archive (ORA) USARB, arhiva electronică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, cu acces deschis, ce conține articole, cărți, materiale multimedia, publicații seriale ș.a., semnate de cadrele didactice și bibliotecarii USARB. Cca 3 821 de documentele înserate în ORA USARB sunt indexate în Google Scholar, ZENODO, OpenAire, DataCite și incluse automat în profilul cercetătorului, fiind vizibile în Web of Science, Scopus, Publish or Perich. RI ORA USARB este inclusă în modulele BASE, DuraSpace, OpenDOAR și Registry of Repository Access Open (ROAR), Politica Accesului deschis la informației – în ROARMAP, ceea ce contribuie la sporirea vizibilității și creșterea ratingului USARB în clasamentele internaționale. Un beneficiu

pentru utilizatori este SumarulScanat - circa 700 de sumare ale revistelor și cărților în limbile engleză, germană și rusă pe subiectele de profil (cu precădere la domeniul filologic) și MP3 - 362 documente în 8 951 titluri de opere muzicale. Biblioteca digitală, Centrul Cultura Informației, Programul Noul utilizator, Livrarea de documente prin e-mail (scanare sau preluare din baze de date) sunt noi oportunități pentru membrii comunității USARB.

Valoarea unei biblioteci universitare se măsoară în munca asiduă, în susținerea cercetărilor, instruirii ca un indicator al anvergurii universității. În subordinea acestui indicator sunt și alți indicatori importanți. Prin chestionarea a peste 40 000 de studenți (timp de 20 de ani) s-a încercat a cunoaște valoarea, rolul și viabilitatea Bibliotecii Științifice. Sondajele bibliotecare oferă informații unice asupra realităților, perspectivelor, priorităților și planurilor pe termen lung ale liderului Bibliotecii fiind explicit conturat viitorul serviciilor offline și online.

Biblioteca Științifică USARB crează și menține colaborări și cooperări naționale și internaționale, stabilite prin acorduri bilaterale cu instituții, biblioteci, consorții din Republica Moldova, România, Elveția, SUA, Ucraina, Rusia, Franța, Lituania, Germania. Datorită acelor relaționări au fost realizate peste 30 de proiecte investiționale care au diversificat oferta informațională: CD al ONU, Punctul de Informare și Documentare NATO, Centrul de Informare al Uniunii Europene, Centrul de Informare al României etc. Colaborări Naționale și Internaționale cu cca 45 parteneri din Republica Moldova și România, Elveția, SUA, Marea Britanie, Ucraina, Rusia, Franța, Lituania, Germania; Secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „C. Negri din Galați” - inginerul Radu Moțoc, Membrul de Onoare al Senatului USARB ; Dr.-arhitect Alexandru Budișteanu, Președinte Emerit al Uniunii Vorbitorilor de Limbă Engleză din România, Doctor Honoris Cauza USARB, Profesorul din Elveția dr. Thomas Wilhelmi.

Internaționalizarea Bibliotecii Științifice continuă cu cele mai pozitive efecte. 19 proiecte (începând cu anul 1998) internaționale au îmbogățit colecțiile bibliotecii, spațiile s-au înzestrat cu echipament modern. Participarea în mai multe proiecte, precum MISISQ - Modern Information Services for Improvement Study Quality/ Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor (2013-2016), LNSS - Library Network Support Services: modernising libraries in Armenia, Moldova and Belarus through library staff development and reforming libraries/Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: modernizarea bibliotecilor în Armenia, Moldova și Belarus prin dezvoltarea personalului bibliotecar și reformarea bibliotecilor (2015-2018), Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Republica Moldova/ Modernization of academic library services in Moldova (2016-2019) a fost soldată cu obținerea noilor cunoștințe și experiențe moderne din activitatea bibliotecilor din țările europene (Grecia, România, Germania, Irlanda, Norvegia, Ungaria, Belarus, Lituania, Letonia), promovarea unui șir de traininguri și workshopuri de instruire cu participarea experților internaționali, dotarea cu echipament tehnic în valoare de peste 500 000 lei. Grație Proiectului „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova” și contribuțiilor Consorțiului REM, la ora actuală este asigurat accesul la 11 baze de date EBSCO și alte 10 – gratuit. Prin Proiectul de dotare cu resurse informaționale al Centrului de Informare al României din Bălți, inaugurat de Ministerul pentru Românii de Pretutindeni, au fost achiziționate mai bine de 729 titluri de cărți și reviste în valoare de 7 500 EURO, organizate și promovate diverse activități pentru

comunitatea academică din nordul RM.

Este important ca Biblioteca universitară să contorizeze cât mai multe colaborări, să fie recunoscută și apreciată în calitate de partener inovativ, responsabil și de încredere. Toate acestea au impus anumite sarcini, rigori, comportamente și diplomație nu numai din partea directoarei, dar și a întregului colectiv.

Meritele și contribuțiile Elenei Harconița sunt apreciate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, comunitatea bibliotecară națională, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți printr-un număr impresionant de distincții și medalii precum: Ordinul *Gloria muncii*, Medalia *Mihai Eminescu*, Medalia comemorativă *Alec Russo*, Titlul Onorific Om Emerit, Premiul „Ion Madan”, Premiul Național GALEX, Premiul Senatului USARB la categoria „Lucrări științifice cu caracter informativ” și multe altele.

Am invocat prioritățile activității liderului Elena Harconița, presurați cu cei mai importanți indicatori ai anilor 2001-2020, care au fost atinși în dezvoltarea și competitivitatea Bibliotecii Științifice. Am reiterat contribuția, aspirațiile de modernizare ale doamnei Harconița și a colectivului de bibliotecari. Elena Harconița a trăit ani care au provocat-o la efort, imaginație, inovație, soluții competitive. A muncit mult, a explorat la maximum oportunitățile și a depus energie, competență și inspirație în slujba culturii, a cărții, a omului. A implementat multe idei și programe competitive. Și-a asumat multiple responsabilități, a cercetat alternative înainte de a lua decizii. A avut și momente de neînțelegeri pentru prea marea ardoare, dar a rezistat, și le-a depășit cu onoare pe toate. A ales calea efortului de a-i convinge pe cei din jur că schimbarea este cea mai bună soluție.

Doi dintre cei mai cunoscuți strategii din lume, Al Ries și Jack Trout, sunt cei care în urma unui studiu de peste 25 de ani a teoriilor ce funcționează în domeniul marketingului au formulat 22 de legi care, în opinia lor, determină succesul unui program de marketing. Legea întâi - **Legea Liderului** stipulează „este mai bine să fi primul, decât să fi mai bun”. Respectiva lege i se potrivește directorului Elena Harconița, pentru că nu contează cât de bun ești în toate, trebuie să fi **Prima**, acționând drept și gândind înțelept, înscriindu-te în categoria autenticilor personalități din domeniul biblioteconomiei, informării și documentării.